

Regelgeving referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen

versie 1.3

Op 29 april 2010 is de *Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen* vastgesteld. De wet legt het kader vast voor de lagere, meer gedetailleerde regelgeving van algemene maatregelen van bestuur (AMvB's, besluiten) en regelingen. In deze wet gaat het in ieder geval om het *Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen* en – voor het mbo – het *Examenbesluit beroepsopleidingen WEB*.

De belangrijkste van de over deze drie documenten verspreide regels zetten we in dit servicedocument bijeen. Daarbij blijven we dicht bij de oorspronkelijke formuleringen. Van het mbo-examenbesluit schetsen we alleen kort de kern en het kader. Die zijn ook voor het voorafgaand voortgezet onderwijs van belang. Hier en daar geven we (*blauw, gecursiveerd*) een beperkte toelichting.

Het moment dat de verschillende onderdelen van de wet in werking treden wordt in afzonderlijke besluiten geregeld. Een besluit van 2 juli 2010 (*Staatsblad 2010/295*) bepaalt dat de meeste onderdelen per 1 augustus 2010 in werking zijn getreden. Hieronder geven we steeds aan (*in blauw, gecursiveerd*) voor welke onderdelen dat *nog niet* geldt.

Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen

Wat is in die wet geregeld en welke nadere regelgeving (besluiten, regelingen) brengt de wet met zich mee?

De belangrijkste bepalingen van de wet

1. Bij algemene maatregel van bestuur (AMvB) moet een 'samenhangend geheel van referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen' worden vastgesteld.
Deze AMvB is als 'Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen' op 8 juli 2010 gepubliceerd in het Staatsblad (Stb.2010/265).
2. Er moeten in een AMvB referentieniveaus worden vastgesteld voor het basisonderwijs, het speciaal onderwijs, het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs.
Uitgevoerd in het hierboven genoemde 'Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen'.
3. Wijzigingen in de *Wet op het primair onderwijs* (WPO) die inhouden dat:
 - a. in het onderwijs de vastgestelde referentieniveaus als uitgangspunt moeten worden genomen;
 - b. over iedere leerling in het laatste leerjaar objectieve en valide gegevens moeten worden verzameld waaruit blijkt welk eindniveau de leerling heeft behaald t.o.v. de referentieniveaus;
 - c. die gegevens moeten worden opgenomen in het onderwijskundig rapport en dat daarvoor in een amvb nadere voorschriften zullen worden vastgesteld.*Onderdelen b en c nog niet in werking per 1 augustus 2010. Tijdstip hangt af van het moment waarop betrouwbare, aan de referentieniveaus geijkte, toetsen beschikbaar zijn.*
4. Wijzigingen in de *Wet op de expertisecentra* (WEC) die vergelijkbaar zijn met die van de WPO, waarbij echter een uitzondering wordt gemaakt: van zeer moeilijk lerende leerlingen hoeven geen 'objectieve en valide gegevens' te worden verzameld over de beheersing van de referentieniveaus.

5. Wijzigingen in de *Wet op het voortgezet onderwijs* (WVO) die het volgende inhouden:
- Bij de vaststelling van de eindexamenprogramma's Nederlandse taal moeten de vastgestelde referentieniveaus in acht worden genomen (*Zie hieronder bij Besluit referentieniveaus*); *Nog niet in werking per 1 augustus 2010. Streven is gericht op ijking examenprogramma's geldend voor examens 2013/14. Besluitvorming daarover in 2011.*
 - Het praktijkonderwijs moet erop gericht zijn dat leerlingen voor Nederlandse taal en rekenen zo veel mogelijk het daarvoor vastgestelde referentieniveau (*1F*) bereiken;
 - Bij AMvB kan worden bepaald dat leerlingen in het voortgezet onderwijs de gelegenheid moet worden geboden diagnostische toetsen Nederlandse taal en rekenen af te leggen. In dat geval worden bij AMvB voorschriften voor deze toetsen gegeven, in ieder geval over het moment of de momenten waarop de toetsen kunnen worden afgelegd;
 - De eindexamens en staatsexamens omvatten een rekentoets; *Nog niet in werking per 1 augustus 2010. Voornemen: rekentoets in 2013/14 onderdeel van examen. Nadere besluitvorming volgt, ook over status ervan en positie in uitslagregeling.*
 - Bij de vaststelling van de opgaven van de rekentoets moeten de vastgestelde referentieniveaus rekenen in acht worden genomen; *Zie hierboven bij d.*
 - Over de rekentoets zullen nadere voorschriften worden vastgesteld bij of krachtens AMvB. *Zie hierboven bij d.*
6. Wijzigingen in de *Wet educatie en beroepsonderwijs* (WEB) die erop neerkomen:
- dat bij het formuleren van het voorstel voor eindtermen en bij de vaststelling ervan de vereiste referentieniveaus in acht moeten worden genomen;
 - dat bij AMvB kan worden bepaald dat aan de deelnemers gelegenheid moet worden gegeven diagnostische toetsen Nederlandse taal en rekenen af te leggen. In dat geval worden bij amvb voorschriften voor deze toetsen gegeven, in ieder geval over het moment of de momenten waarop de toetsen kunnen worden afgelegd;
 - dat bij AMvB voorschriften worden vastgesteld over de examens van beroepsopleidingen; *Op 22 juli 2010 als 'Examenbesluit beroepsopleidingen WEB' in het Staatsblad gepubliceerd (Stb. 2010/294).*

Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen

Het *Besluit referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen* beschrijft (in een bijlage) de referentieniveaus en stelt per onderwijssoort, schoolsoort of opleidingsniveau een referentieniveau vast:

- basis- en speciaal onderwijs. 1F en 1S (rekenen)/2F (taal)
- praktijkonderwijs 1F
- vmbo 2F
- mbo 1, 2 en 3 2F, m.u.v. onderdeel Fictionele, narratieve en literaire teksten
- havo 3F
- mbo 4 3F, m.u.v. onderdeel Fictionele, narratieve en literaire teksten
- vwo 3F (rekenen) en 4F (Nederlandse taal)

Examenbesluit beroepsopleidingen WEB

Voor het huidige middelbaar beroepsonderwijs is een examenbesluit nieuw. De inhoud bevat als nieuwe elementen de mogelijkheid van centrale examinering van onderdelen van de opleiding en (in het geval van centrale examinering) de verplichting tot een cijferbeoordeling.

Het Examenbesluit bepaalt onder andere:

- dat het examen voor ieder onderdeel van een beroepsopleiding kan bestaan uit een instellingsexamen (IE), een centraal examen (CE), of uit zowel een IE als een CE;*
- dat van de niveau 4 opleidingen het vastgestelde referentieniveau rekenen in zijn geheel centraal geëxamineerd zal worden en het referentieniveau Nederlandse taal gedeeltelijk; (Daarvan is ook bekendgemaakt dat het gaat om de deelvaardigheden lezen en luisteren. De overige taalvaardigheden van het referentieniveau 3F worden in een instellingsexamen getoetst.)*
- dat als voor taal en rekenen een centraal examen is afgenomen een kandidaat geslaagd is als voor één van die onderdelen ten minste een vijf is behaald en voor alle andere onderdelen ten minste een 6 of "voldoende".*

De centrale examens taal en rekenen 3F vinden voor het eerst in 2013/14 plaats. In 2011/12 en in 2012/13 worden pilotexamens gehouden.

Het huidige examenbesluit bevat (nog) geen bepalingen over een centraal examen (2F) voor niveau 1-, 2- en 3-opleidingen. Voor niveau 2- en 3-opleidingen is daartoe al wel besloten: voor het eerst centraal in 2014/15. In de twee cursusjaren daarvoor zijn er pilotexamens. Besluitvorming over mogelijke centrale examinering van Nederlandse taal en/of rekenen voor niveau-1 opleidingen vindt plaats in 2014. Eerst worden de resultaten van de pilotexamens afgewacht.